

Jumalateenistus Nõos P, 15.09.24 kell 11.00, 16. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Fl 1:20–26; Jh 5:19–21

Pihikõne: Lk 17:6

Jutlus: Js 26:12–14,19

Laulud: 338 (1–4); 378 (1–6, 7–8); 321 (1–4); 366 (1–4)

Issand, sina saadad meile rahu, sest kõik meie teodki oled sina teinud. Issand, meie Jumal! Meid on valitsenud muud isandad peale sinu – me kiidame üksnes sind, sinu nime. Surnud ei ärka ellu, kadunud ei tõuse üles. Sest sina nuhtlesid neid ja hävitasid nad ning kaotasid neist iga mälestuse. Aga sinu surnud ärkavad ellu, minu laibad tõusevad üles. Ärgake ja hõisake, põrmus lamajad! Sest sinu kaste on valguse kaste ja maa paiskab välja kadunud.

Tänane kirjakoht on Vana Testamendi kohta erakordselt lootusrikas. Siin on kaks suurt teemat. Esimene neist on see, et rõhujatest valitsejad kaovad jäädavalt. Ja teine see, et need inimesed, kes nende valitsejate tõttu on hukkunud, ärkavad surnuist ellu. Mis võib olla ühe rahva jaoks veel lootusrikkam!

Ent alustagem juttu prohvet Jesaja hüüdest, millega meie kirjakoht algab: „Issand, sina saadad meile rahu, sest kõik meie teodki oled sina teinud.“ Mida võiks täpsemalt tähendada see, et Issand on teinud inimeste teod? Kas siis inimestel endal polegi vaba tahet? Ja kas inimeste halvad teod on siis samuti Jumala tehtud?

Võib-olla heidab neile küsimustele valgust Vana Testamendi Lauliku 90. psalmi lõpp, Ps 90:17: „Issandal, meie Jumalal, olgu lahke meel meie vastu! Meie kätetööd ta kinnitagu meile!“

Siit selgub see, et inimene teeb oma teod oma elus ikkagi ise, Jumal ei sunni teda neid tegema. Nii nagu paradiisiaias ei sundinud Jumal inimest hea ja kurja tundmise puust sööma, vaid inimene tegi seda oma tarkusest.

Jumal aga kinnitab inimese kätetööd, annab sellele oma õnnistuse ja muudab selle oluliseks järeltulevaile põlvedele. Muidugi ei õnnista Jumal seda inimese kätetööd, mis on tehtud Tema vastu. Hea ja kurja tundmise puust söömist Jumal ei õnnistanud. Kuid ta ei jätnud inimest ka maha, vaid andis talle ka pärast pattulangust võimaluse teha Jumalale meelepäraseid tegusid. Ja nähes, et inimene neid teeb, õnnistas neid tegusid.

Jh 6:28 küsivad juudid Jeesuselt: „Mida me peame ette võtma, et teha Jumala tegusid?“ Küllap peetaksegi siin silmas just selliseid tegusid, mida Jumal õnnistaks, Jumalale meelepäraseid tegusid. Ja Jeesus vastab juutidele järgmises salmis: „See ongi Jumala tegu, et te usute temasse, kelle ta on läkitanud.“ Niisiis on need meie teod, mille Jumal on teinud, meie usust lähtuvad teod. Jumala teod on ka usk ise ja sellest tulenev Jumala austamine.

Ja kui vastata nüüd ka teisele eeltoodud küsimusele „Kas inimeste halvad teod on siis samuti Jumala tehtud?“, siis võib kindlalt vastata „ei“. Inimese halvad teod tulenevad tema uskmatusest Jumala suhtes ja need ei saa need olla Jumala tehtud. Jumal ei õnnista ega kinnita neid ja nee pole ka õnnistuseks järgnevaile inimpõlvedele.

Nüüd aga liigume meie kirjakohta esimese suure peateema juurde, mida algul mainisin: rõhujatest valitsejad kaovad jäädavalt.

On paratamatu, et inimkonnas, kelle süda on ju patu poolt rikutud, saavad teiste üle võimu isevalitsejad, kelle valitsemiskorda nimetatakse diktatuuriks, despotismiks või türanniaks. Selline valitsemiskord oli tavaline Jesaja ajal 8. sajandil eKr, Jeesuse ajal 1. sajandil ja on tavaline ka meie ajal 21. sajandil. Niisiis pole 3000 aastaga midagi muutunud.

Kõikide vägivaldsete isevalitsejate puhul on rahvad kannatanud ja igatsenud sellise valitsemise lõppu. Reaalne, mitte ainult nime poolest demokraatia on üsna ebatavaline nähtus. Tänu Jumalale, meie eesti rahvas elab juba üle 30 aasta demokraatia tingimustes! Kuid tänases turbulentses maailmas on selgelt näha, et selline riigikord võib varem või hiljem ohtu sattuda.

Kuid meie tänane kirjakoht pakub lootust olukorras, mil üks rahvas on oma vabaduse kaotanud. Prohvet ütleb: „Issand, meie Jumal! Meid on valitsenud muud isandad peale sinu – me kiidame

üksnes sind, sinu nime. Surnud ei ärka ellu, kadunud ei tõuse üles. Sest sina nuhtlesid neid ja hävitasid nad ning kaotasid neist iga mälestuse.“ See tähendab seda, et rahvas on jõudnud ära oodata rõhujate languse. Nad on surnud ega tule enam tagasi. Isegi mälestus neist kustub.

Kuid siin on üks tingimus. Prohvet ütleb: me kiidame üksnes sind, sinu nime. Rahvas saab rõhujast vabaks vaid siis, kui ta ei unusta oma Issandat. Iisraeliga nii läks ja ehkki viimase 3000 aasta jooksul on teda rõhunud mitmed isevalitsejad, on ta tänaseks rõhujatest vaba. Iisraeli tuleviku otsustab see, kas säilib usk Issandasse.

Ka eesti rahvas on rõhujast vabaks saanud (pean silmas oma riigi sünni 106 aastat tagasi ja taasiseseisvumist 34 aastat tagasi). Usun, et see juhtus tänu sellele, et eesti rahvas ei unustanud oma Issandat, vaid uskus läbi okupatsiooniaastate Temasse. Seda usku ju mõõta ei saa, kuid see ei saa väikse rahva puhul teisiti olla. Täpselt nii, nagu ei saa see teisiti olla ka Iisraeli kui eesti rahvast suurema, ent siiski suhteliselt väikse rahva puhul.

Ent tänane prohvetisõna annab väikestele ja usklikule rahvastele lootust just neis olukordades, mil isevalitsejate poolne rõhumine on kõige raskem: isevalitsejad on üksnes inimesed ja nende võim lõpeb millalgi. Tuleb ainult olla kannatlik ja mitte kaotada usku Looja Jumalasse!

Aga nüüd siis teine suur teema, mis meie kirjakohas sisaldub: inimesed, kes rõhujatest valitsejate tõttu on hukkunud, ärkavad surnuist ellu.

On arusaadav, et prohvet Jesaja tekstis mõeldakse Iisraeli rahva liikmeid, kes on hukkunud Issandasse uskudes. Seda tähendab väljend „sinu surnud“ ja „minu laibad“.

Nüüd tekib muidugi küsimus, kas see käib ka nende inimeste kohta, kes Issandasse uskunud pole? On ju rõhujate all hukkunud palju inimesi, kellest pole teada, kas nad olid usklikud või mitte. Kas miljonid inimesed, kes viimase 100 aasta diktatuuride süül on surnud, ärkavad surnuist ellu?

Siin tuleb kõnelda evangeeliumist. Jumal küll vaatab ebaõigluse ohvrite peale, kuid tema esimene kriteerium on ikkagi usklikkus.

Js 42:6 ütleb Issand: „Mina, Issand, olen õigusega sind kutsunud ja kinnitan su kätt; ma kaitsen sind ja panen sinu rahvale lepinguks, paganaile valguseks, avama pimedate silmi, vabastama vange vangistusest, pimeduses istujaid vangikojast.“ Need sõnad ütleb Issand Jumala sulasele, kelleks kristlaste tõlgenduse järgi on Jeesus Kristus. Ja Jeesus ise kasutab seda kirjakohta Lk 4:18j: „Issanda Vaim on minu peal, seepärast on ta mind salvinud. Ta on mind läkitanud kuulutama vaestele rõõmusõnumit, kuulutama vangidele vabakslaksmist ja pimedatele nägemist, laskma vabadusse rõhutuid, kuulutama Issanda meelepärast aastat.“

Siin tekib ka küsimus, keda siis käsitleb Jeesus Kristus rõhujana? Kas on see mõni maine inimlik valitseja, keda oleme siiani silmas pidanud? Ei, see pole inimlik maine valitseja, vaid patt, kurat ja surm.

Niisiis on Jumal kuulutanud sõja kogu inimliku ebaõigluse algpõhjusele, mis on ilmunud pattulanguse tagajärjel ja saanud esimese väljenduse vennatapuloo 1Ms 4. See algpõhjus ongi patt, kurat ja surm.

Jumal on selle sõja väepealikuks määranud oma Poja Jeesuse Kristuse ja Tema lunastussurma läbi on Jumal selle sõja ka võitnud!

Nõnda saab meie tänane jutlusealune kirjakoht hoopis teise tähenduse. „Muud isandad“ peale Jumala, kellest prohvet kõneleb, ongi needsamad patt, kurat ja surm. Kui me kiidame üksnes Jumalat Jeesuse Kristuse läbi, siis oleme need „muud isandad“ üle elanud. Nad pole küll surnud, kuid nad on kaotanud. Ja seetõttu samahästi kui surnud. Jumal on nad hävitanud. Ja ehkki nad vaimsete olenditena ei allu füüsilisele surmale, vaid kimbutavad inimesi jätkuvalt, on Jumal nende mälestuse kaotanud selles mõttes, et me ei pea neid meie elus arvestama. Nad tuletavad end meile meelde, kuid me ei pea nende pakutud mõtete ja teemadega tegelema.

Ja nõnda võib tänase kirjakohta mõjul juubeldada üks maine rahvas, kellele on isevalitsejate rõhumine liiga teinud, sest see rõhumine lõpeb varem või hiljem. Selle rõhumise tulemusel hukkunud inimesed ärkavad surnuist, kui nad on uskunud Issandasse.

Samamoodi võib juubeldada kogu inimkond kui Jumala loodu. Sest patu, surma ja kuradi võim on Jeesuses Kristuses ületatud ja ükski, kes on oma elus uskunud Jeesusesse Kristusesse ei pea jääma põrguhauda. Sest Jeesus ütleb Jh 5:28j: „Ärge pange seda imeks; sest tuleb tund, mil kõik, kes on

haudades, kuulevad tema [Inimese Poja] häält ning tulevad välja: need kes on teinud head, elu ülestõusmiseks, aga need, kes on teinud halba, hukkamõistmise ülestõusmiseks.“

Niisiis, tehkem oma elus Jumala tegusid ning ärgem kaotagem lootust ka rõhumises ja surmas: kogu rõhumise vaimsed juhid patt, kurat ja surm on alistatud ning surnud ärkavad ellu eluks Jumala juures!

Aamen.